

LIETUVIŲ LITERATŪROS IR TAUTOSAKOS INSTITUTO MOKSLINĖS BIBLIOTEKOS

2019 m. darbų ataskaita

I. Lituanistinio paveldo kaupimas ir tvarkymas:

1. Bibliotekos fondai: iš viso per šiuos metus gauta, suinventorinta, sukataloguota ir įtraukta į duomenų bazes **3072 fiz. vnt. įvairių dokumentų.**

Knygos – 643 fiz. vnt. Pirkta – 84 fiz. vnt. už 1309,51 eurus; mainai (LRS, LII, LKI) bei įvairių leidyklų, organizacijų ir asmenų dovanos – 373 fiz. vnt., o 186 fiz. vnt. gauti iš instituto leidyklos privalomųjų egzempliorių, dalis įrašyti į bibliotekos “geležinį” fondą. Visi leidiniai suinventorinti, sukataloguoti, bibliografiniai aprašai įkelti į bibliotekos leidinių duomenų bazę e-katalogą. Nurašyta 60 fiz. vnt neprofilinių, dubletinių ir skaitytojų pamestų leidinių už 312, 89 eurus.

Komplektavimas, apskaitos dokumentų tvarkymas, inventorinimas, “geležinio” fondo knygų inventorinimas ir apskaita – Rūta Pleskačiauskienė; inventorinimas, šifravimas, katalogavimas, e-aprašų sudarymas, jų įkėlimas į e-katalogą ir apskaita – Augustinas Vitėnas.

Periodika – 510 fiz. vnt. 131 pavadinimo periodinių ir tęstinių leidinių (metinė prenumerata, mainai ir dovanos). Į bibliotekos e-katalogą įvesta 135 pavadinimų prenumeruojamosios periodikos žurnalų ir mokslinių tęstinių leidinių. Einamoji periodika: metinė prenumerata per Lietuvos paštą – 27 pavadinimų lietuviškų literatūrinių ir kultūrinių periodinių leidinių už 478, 23 eurus, gauta 173 vnt. leidinių; mainais ir dovanu būdu gauta 70 vnt. Retrospektyvinis leidinių fondas pasipildė taip: 170 vnt. žurnalų, 60 vnt. tęstinių leidinių, 15 biuletenių, 2 kalendoriai, 17 pavadinimų laikraščių. 2020 metams prenumeratos būdu užsakyta 26 pavadinimai periodinių leidinių už 415,58 eurus.

Komplektavimas, inventorinimas, šifravimas, kartotekų pildymas, mainai, apskaita – Pranas Vasiliauskas; periodikos e-aprašų sudarymas ir įvedimas į e-katalogą – Augustinas Vitėnas; einamoji periodikos prenumerata ir apskaita – Rūta Pleskačiauskienė.

Rankraštiniai dokumentai – 464 inv. vnt. Sudalykinta ir suinventorinta naujai gauta dokumentinė medžiaga: F1: Lietuvių rašytojai ir kalbininkai - 38 inv. vnt., F4: Lietuvių rašytojai – 94 inv. vnt., F 91: Lietuvių kalbos ir literatūros institutas – 21 inv. vnt. Papildyti jau esamų rašytojų fondai: F53: Balys Sruoga – 15 inv. vnt., F59: Vincas Mykolaitis-Putinas – 24 inv. vnt.; F99: Jonas Lankutis – 38 inv. vnt. Toliau tvarkomas Marcelijaus Martinaičio fondas (F127) – 148 inv. vnt.; Albino Žukausko fondas (F129) – 89 inv. vnt.

Pirmą kartą LLTI direktorės nurodymu dalyvauta meno ir kolekcinų vertybių aukcione “Ars via” (2019.09.29). Jame už 330, 40 eurų buvo nupirkta Jono Basanavičiaus laiškas Tomui Jakavoniui, rašytas 1911.11. 06(19). Laiškas suinventorintas ir įtrauktas į Basanavičiaus fondą inv. Nr. F2-2261.

Visiems šiems naujai gautiems rankraštiniams dokumentams išrašytos 248 kataloginės kortelės ir jomis papildytas rankraštinis bibliotekos katalogas.

Metų eigoje buvo gauti šie rankraštiniai dokumentai: paskutiniai **Eduardo Mieželaičio** rankraščiai (pradėtas perdavinėti 2019 m. poeto marčios Jolitos Mieželaitytės); **Aleksandro Žirgolio** rankraščiai ir nuotraukos (perdavė duktė Elena Žirgulytė); buvusios ilgametės instituto darbuotojos **Dalios Striogaitės** asmeninis archyvas (perdavė pati autorė). Iš Jūratės Rocevičės gauti Prancūzijoje gyvenusio brolio dailininko, pedagogo, meno kritiko Apolinaro Rocevičiaus laišakai ir nuotraukos. Jis kartu su Jonu Aisčiu ir Algirdu Julium Greimu 1936 m. išvyko į Grenoblio

universitetą su valstybės parama kalbos studijoms. Tarp laiškų yra nemažas pluoštelis Aisčio ir Greimo rašytų laiškų.

Rankraščių tvarkymas, dalykinimas, identifikavimas, inventorinimas, apskaita, kataloginių kortelių rašymas ir rankraščinio katalogo pildymas, dalyvavimas aukcione, naujos medžiagos gavimas – Virginijus Gasiliūnas; dokumentų rūšiavimas – Ieva Mažunaitytė.

Foto dokumentai – 303 fiz. vnt. Toliau tvarkomas fotografės Onos Pajėdaitės nuotraukų fondas – suinventorintos 60 Eduardo Mieželaičio ir 54 Pauliaus Širvio nuotraukos. Iš LMD fondų sutvarkyta 54 senų atvirukų kolekcija; 24 vnt. papildyti Nijolės Miliauskaitės ir Vytauto Bložės nuotraukų fondai, 16 vnt. pasipildė Balio Sruogos nuotraukų fondas. Prano Mašiotto fondas pasipildė 24 nuotraukomis, perduotomis jo gimininių.

Fototekos tvarkymas, inventorinimas, dalykinimas, identifikavimas, katalogavimas ir foto dokumentų kartotekos pildymas, fondo apskaita – Rūta Pleskačiauskienė.

Kartografiniai dokumentai – 6 fiz. vnt.

Inventorinimas, šifravimas, katalogavimas ir kartografijos kartotekos tvarkymas, fondo apskaita – Pranas Vasiliauskas.

Smulkūs spaudiniai – 1158 fiz. vnt.

Inventorinimas, šifravimas, katalogavimas ir kartotekos pildymas, fondo apskaita – Pranas Vasiliauskas.

Mažosios memuaristikos fondas (suformuotas 2017 m.) – **21 fiz. vnt.** Iš viso **242** fiz. vnt. (145 fiz. vnt. senųjų istorinių antspaudų ir pagalvėlių jiems bei 97 fiz. vnt. senųjų raktų, spynų, iškabų, rankenų ir kt. daiktų, priklausiusių rūmų ansamblui).

Kaupimas, registravimas, apskaita – Pranas Vasiliauskas.

2. Duomenų bazės ir katalogai

1) Bibliotekoje kaupiamų **Knygų, tęstinių ir periodinių leidinių duomenų bazė e-katalogas eLABa talpykloje** – sukurti ir įvesti **609** nauji autoriniai bibliografiniai aprašai, įrašyta **1246** egzemplioriai leidinių, redaguoti 2068 seniau sukurti bibliografiniai įrašai.

Naujų aprašų kūrimas ir įvedimas, egzempliorių įrašymas, ankstesnių įrašų redagavimas, e-katalogų priežiūra, apskaita – Augustinas Vitėnas.

2) Bibliotekoje kaupiamų **Rankraščių dokumentų duomenų bazė e-katalogas** – įvesti **37** Jono Basanavičiaus rankraščių bibliografiniai aprašai. Iš viso rankraščių e-kataloge jau yra sukaupta **5636 bibliografinių įrašų**.

Bibliografinių aprašų tikslinimas, sudarymas ir įkėlimas į e-katalogą – Ieva Mažunaitytė.

3) Instituto **Mokslo publikacijų duomenų bazė eLABa PDB talpykloje** – pasipildė **56** naujais bibliografiniais įrašais (įvesta dalis 2019 m. instituto mokslininkų bei tyrėjų mokslo publikacijos), pakoreguota 10 senesnių įrašų. Taip pat buvo suredaguota dalis instituto mokslo personalo asmeninių duomenų ir į talpyklą įtraukti naujų darbuotojų duomenys.

Publikacijų duomenų kaupimas, tikslinimas, bibliografinių aprašų kūrimas ir įkėlimas į duomenų bazę; mokslininkų ir tyrėjų asmens duomenų kaupimas, tikslinimas ir įkėlimas į duomenų bazę – Ieva Mažunaitytė (nuo 2019 m. spalio mėn. paskirta eLABa PDB administratore, turinti LLTI autoriaus, bibliotekininko ir administratoriaus teises).

4) Per Lietuvos mokslinių bibliotekų asociaciją (LMBA) **prenumeruojama 10 duomenų bazių**, kurių licenzijos pasirašytos visai šaliai (8+1+1):

EBSCO Publishing (EIFL 8 duomenų bazių paketas);

Šiuose bazėse galima naudotis 72140 įvairių pavadinimų leidiniais: Academic Search Complete – 17666, viso teksto žurnalų skaičius – 16469 (Academic Search Complete – 8856), viso teksto elektroninių knygų skaičius – 1751 (Academic Search Complete – 366).

Bazių administravimas, informacijos teikimas, atstovavimas LMBA ataskaitiniuose susirinkimuose ir posėdžiuose – Rūta Pleskačiauskienė .

II. Dalyvavimas eLABa konsorciumo, LMBA veikloje bei kiti projektai

LLTI mokslinė biblioteka yra **Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos (eLABa) konsorciumo** narys. 2010 m. kovo 26 d. buvo pasirašyta konsorciumo sutartis. Lietuvos akademinė elektroninė biblioteka eLABa yra įteisinta Lietuvos mokslo ir studijų elektroninių dokumentų informacinė sistema ir veikia kaip nacionalinė jungtinė atviros prieigos talpykla. Ji sukurta plėtojant LABT projektą ir įgyvendinant Europos Sąjungos struktūrinių fondų remiamus projektus. Pagrindinis eLABa tikslas – sukurti aplinką bei priemones ir jomis naudojantis rengti, kaupti, ilgą laiką saugoti ir įvairiais išvesties būdais pateikti skaitytojams Lietuvos mokslo ir studijų elektroninius dokumentus ir šitaip sudaryti prielaidas suformuoti Lietuvos akademinę elektroninę biblioteką. Kiekvienais metais ši talpykla papildoma LLTI bibliotekoje sukurtais elektroniniais bibliografiniais įrašais (knygų, tęstinių ir periodinių leidinių, mokslo publikacijomis).

Šiuo metu **eLABa duomenų talpykloje sukaupta: 37716 naudojami knygų ir mokslinių periodinių leidinių bibliografiniai įrašai bei 58137 leidinių egzempliorių įrašai, taip pat 3503 instituto darbuotojų mokslo publikacijų bibliografiniai įrašai.**

Konsorciumas nuolat organizuoja eLABa mokymus ir seminarus, kuriuose dalyvauja bibliotekos darbuotojai. Šiais metais eLABa katalogavimo kursuose dalyvavo bibliotekos darbuotojas Virginijus Gasiliūnas. Kasmet įvyksta ataskaitiniai ir planiniai konsorciumo susirinkimai ir posėdžiai, įvairūs susitikimai su specialistais. Institutui su balsavimo teise atstovauja Rūta Pleskačiauskienė, kuri taip pat yra atsakinga už informacijos teikimą konsorciumui bei finansinių dokumentų priežiūrą. eLABa PDB administratorė, turinti LLTI autoriaus, bibliotekininko ir administratoriaus teises yra Ieva Mažunaitytė.

LLTI mokslinė biblioteka yra ir **Lietuvos mokslinių biblioteka asociacijos (LMBA) narė**. Asociacijos pagrindiniai uždaviniai yra prenumeruoti elektronines duomenų bazes Asociacijos nariams ir kitoms bibliotekoms, skatinti virtualių bibliotekų kūrimą, pažangių technologijų ir inovacinių projektų bibliotekose rengimą ir diegimą.

2016 metų rugsėjo 20 d. tarp Centrinės projektų valdymo agentūros ir LMBA buvo pasirašyta sutartis dėl **projekto „eMoDB.LT3: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai – trečiasis etapas“** įgyvendinimo. Projekto įgyvendinimo laikotarpis: 2016 09 20 – 2021 03 31. Bendras sutarties biudžetas: 31 485 809, 91 €. Iš jų 26 762 938, 42 € ES lėšos, o 4 722 871, 49 € LMBA narių lėšos. Projekto metu užtikrinama prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanosios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo (SMART) veiklai būtina prieiga prie paklausių labiausiai cituojamų duomenų bazių. Užprenumeruotos 78 duomenų bazės, kurių didžioji dalis (21) yra universalios, 16-os turinys priskiriamas biomedicinos mokslams, 12-kos fiziniams mokslams, 11-kos humanitariniams, po 9 socialiniams ir technologijos mokslams. Įgyvendinant projektą bus automatizuotas eMoDB licencijavimas ir administravimas bei sukurtas savarankiškam mokymuisi virtualioje aplinkoje pritaikytas mokymo modulių komplektas. Mokslininkai ir kiti tyrėjai galės efektyviai naudotis eMoDB mokslo produkcijos kūrimo metu ir savo sukurtai mokslo produkcijai publikuoti. Šio projekto dėka **institute galima naudotis 10 prenumeruojamų duomenų bazių**, kurių licenzijos pasirašytos visai šaliai. Kitomis prenumeruojamomis duomenų bazėmis LMBA nariams suteikta teisė naudoti nuotoliniu būdu per LNB prieigą.

Kasmet vyksta asociacijos narių visuotiniai-ataskaitiniai susirinkimai, įvairūs seminarai, susitikimai su leidėjais, duomenų bazių pristatymai, organizuojami mokymai ne tik bibliotekininkams, bet ir mokslininkams. Instituto įgaliotas atstovas su balsavimo teise – Rūta Pleskačiauskienė, kuri taip pat yra prenumeruojamų DB administratorė, rūpinasi finansiniais dokumentais.

Nuo 2018 m. lapkričio 2 d. bibliotekos darbuotojai Rūta Pleskačiauskienė ir Virginijus Gasiliūnas kartu su Tautosakos archyvo darbuotojais dalyvauja instituto bibliotekos ir archyvo fondų skaitmeninimo projekte Nr. 02.3.1-CVPA-V-526-01-0003 **“Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės vystymas”** (instituto projekto vadovas Gytis Vaškelis), kuris vykdomas kartu su Lietuvos nacionaline M. Mažvydo biblioteka (VEPIS III). Suskaitmeninti pagrindiniai Simono Daukanto rankraščiai; Kristijono Donelaičio unikalus “Metų” dviejų dalių rankraštis bei laišakai; Jono Basanavičiaus rašytas dienoraštis, dalis jo užrašų knygelė, vienintelė Lietuvoje jo parašyta knyga apie Bulgarijos sanitariją; taip pat nuskačiuotas Basanavičiaus foto archyvas (portretai ir asmeninio gyvenimo nuotraukos, veikla Bulgarijoje ir Lietuvoje, sukauptos įvairių asmenų fotografijos antropologiniams tyrinėjimams, pradėta skanuoti gausi atvirukų kolekcija); nuskačiuotas ir inžinieriaus Petro Vileišio foto archyvas bei jo albumai apie Rusijoje statytus tiltus.

Šiais metais rugsėjo 20 d. Lietuvos nacionalinis komitetas “Pasaulio atmintis” pripažino instituto bibliotekoje bei LNMMB ir VUB saugomus **“Simono Daukanto originaliosios kūrybos ir vertimų autografus” nacionalinės reikšmės dokumentinio paveldo objektu**, įrašytu į UNESCO programos “Pasaulio atmintis” Lietuvos nacionalinį registrą.

III. Skaitytojai, lankytojai, jų aptarnavimas, įvairūs renginiai, parodos, dokumentiniai projektai:

1) šiuo metu bibliotekoje **registruotų skaitytojų** yra **128**, iš jų – 105 mokslininkų ir tyrėjų iš LLTI, 23 – iš Lietuvių kalbos instituto. Kompiuterinę leidinių užsakymo prieigą turėjo 98 registruoti skaitytojai (96 iš LLTI, 2 iš LKI), užregistruoti 6 laikinieji skaitytojai iš kitų institucijų;

2) **knygų išduota 2078** fiz. vnt. (1575 fiz. vnt. užsakyti internetu), **grąžinta 1979** fiz. vnt. (1452 fiz. vnt. internetu);

3) **periodikos išduota 1164** apsk. vnt. leidinių (665 apsk. vnt. kitų įstaigų darbuotojams, mokslininkam ir tyrėjams), **grąžinta 1211** apsk. vnt. (667 – kiti). Apsilankė 213 mokslininkų ir tyrėjų (110 - iš kitų Lietuvos bei užsienio mokslo įstaigų);

4) **rankraštyne** išduota 788 inv. vnt. įvairių dokumentų. Apsilankė 128 mokslininkai ir tyrėjai iš Lietuvos ir užsienio mokslo bei kultūros įstaigų - daugiausia iš Lietuvos (LII, LKI, LKTI, VU, VDU, VDA, LMTA, LNB), Briuselio laisvojo universiteto, Lenkijos universitetų bei įvairių Lietuvos muziejų – Lietuvos nacionalinio, V. Mykolaičio-Putino, Ant. Baranausko ir Ant. Vienuolio ir kt.

5) padaryta **5591** vnt. popierinių ir **12160** vnt. skaitmeninių įvairių dokumentų bei leidinių kopijų.

Parodos ir dok. filmai:

Paroda **“Simonui Daukantui – 225”** Lietuvos nacionalinio muziejaus LDK Valdovų rūmuose. Rankraščių Daukanto dokumentų, foto nuotraukų ir knygų atrinkimas, konsultavimas,

įvertinimas ir paruošimas perdavimui, lydimųjų dokumentų parengimas ir derinimas, perdavimas, atsiėmimas.

Paroda “**Antakalnio Jėzus ir kiti stebuklingi Jėzaus Nazariečio atvaizdai Lietuvoje**” Bažnytinio paveldo Muziejuje. Eksponato (medžio raižinys “Viešpats Jėzus Antakalnyje”) lydimųjų dokumentų parengimas ir derinimas, perdavimas, atsiėmimas.

Paroda “**Didžioji gatvė**” iš parodų ciklo “Vilniaus gatvės” Lietuvos dailės muziejaus Vilniaus paveikslų galerijoje. Ekspонатų (Kazio Borutos romano “Baltaragio malūnas”, kuri jis parašė gyvendamas Didžiojoje g., rankraščio originalas ir to romano leidimai bei mokslinė studija) atrinkimas, konsultavimas, įvertinimas, lydimųjų dokumentų parengimas ir derinimas, perdavimas, atsiėmimas.

Dokumentinių laidų ciklas “**Kunigo Tumo kelionės**”, parengtas Lietuvos žurnalistų sąjungos Šiaulių skyriaus. Foto dokumentų parinkimas, konsultavimas, skanavimas, siuntimas.

Ekspozicinių stendų atnaujinimas, konsultacijos ir ekspонатų papildymas turimų nuotraukų ir rankraščių kopijomis: Vilniaus Mykolaičio-Putino muziejus, Panevėžio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Šiaulių Povilo Višinskio ir Telsių raj. savivaldybės Karolinos Praniauskaitės viešosios bibliotekos.

Vizualinis – informacinis stendas apie Joną Basanavičių “Etno dvaro” (aikštėje prie Basanavičiaus paminklo Vilniuje) reprezentacinėje salėje – konsultacija ir skaitmeninių vaizdų atrinkimas bei persiuntimas.

Ilustracinės medžiagos (foto nuotraukų ir rankraščių dokumentų) atrinkimas ir paruošimas spaudai:

istoriko **Eligijaus Railos** monografija “Lietuvos Mozė: Jono Basanavičiaus gyvenimo ir ligos istorija” (leidėjas Naujasis židinys-Aidai); ispanų vertėjos **Carmen Caro Dugo** sudaryta XX a. lietuvių poezijos antologija ispanų k. “Simfonija de primavera” (leidykla “Renacimiento”); latvių mokslininkės **Zandos Gūtmanes** monografija “Totalitarizma trauma izpausmes Baltijas proza”; istoriko **V. Jančiaus-Butauto** rengiama knyga apie signatarą Donatą Malinauską (LNM leidykla); istorikos **Valdo Selenio** knyga apie signatarą Joną Smilgevičių (LNM leidykla); istorikos **Algimanto Katiliaus** rengiama knyga “Kunigas Jonas Totoraitis ir Seinų vyskupijos dvasininkai” (LII leidykla); kultūros istorikės **Ingos Stepukonienės** rengiama knyga “Knygnešiai ir knygnešystė Pakaunės krašte” (VDU leidykla); istoriko **D. Viliūno ir R. Rakauskaitės** parengta knyga “Nijolės Miliauskaitės laišakai Mokytojai” (LKMI leidykla); dailės istoriko **Mariaus Iršėno** parengta knyga “Žemaitija – Samogitia” (VDA leidykla); žurnalistės ir gidės **Gabijos Lunevičiūtės** knyga “Vilniaus atminties punktyrai” (Balto leidyba); Lietuvos – Armėnijos sąjungos pirmininko **Ruslano Arutiuniano** rengiama knyga “Lietuvių autoriai apie armėnus ir Armėniją XIX a. pab. – XX a. pr.” (Homo liber leidykla) ir kt.

PRIEDAS

2020 m. sausio 1 d. bibliotekos fondai:

iš viso – **313209 fiziniai vienetai įvairių dokumentų** (knygų, periodikos, smulkių spaudinių, rankraščių, nuotraukų ir kt.):

knygų – 117017 fizinių vienetų;

periodikos – 74152 fiz. vnt.;

smulkių spaudinių – 21140 fiz. vnt.;

rankraščių – 72737 inventorinių vienetų;

fotodokumentų – 26485 fiz. vnt.;

kartografinių dokumentų – 1247 fiz. vnt.;

garsinių-regimųjų dokumentų – 381 fiz. vnt.;

mikrofilmų – 50 fiz. vnt.

Įrašai pildomose bibliotekos duomenų bazėse:

bibliotekos knygų, tęstinių ir periodinių leidinių duomenų bazė e-katalogas eLABa – **37716** bibliografiniai įrašai ir **58137** egzempliorių leidinių;

bibliotekos rankraščių dokumentų duomenų bazė e-katalogas – **5636** bibliografiniai įrašai;

instituto mokslo publikacijų duomenų bazė e-LABa PDB talpykla – **3503** bibliografiniai įrašai.

